

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak o
sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje
za celo leto 10.40 K, za pol leta
5.20 K, za četrt leta 2.60 K, me-
sečno 90 vin.; za Nemčijo za celo
leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt
leta 3 K; za Ameriko za celo leto
14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste.
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Inserati. Enostopna petlit-vrstica
(širina 83 mm) za enkrat 20 vin.,
večkrat po dogovoru.

89. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 9. novembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo
«Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne posiljave,
naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo
«Rdečega Prapora», Ljubljana, Jurčičev trg št. 3/I.

Delavski položaj na Kranjskem.

Nič ne more razsvetliti gospodarske nezmožnosti naše buržoazije tako, kakor poročilo ces. kr. obrtnega nadzornišтва, ki nam predloži za l. 1906. Tej oblasti se gotovo ne more očitati sovraštva do podjetnikov in njeno poročilo se lahko imenuje vsaj objektivno. Dejstva, ki jih obsega brez vsakega stilističnega lišpa, so pa taka, da izvirajo iz njih ostra obsodba naših posedujočih slojev. Iz vs. stna konjunktura je po vsej državi uplivala na razvoj industrije; povsod so se pomnožila industrialna podjetja v velikem številu; ampak na Kranjskem se komaj opazja kaj industrialnega snovanja, čeprav je od krepke industrije odvisna bodočnost vse dežele, ki s samim poljedelstvom ne more prehraniti svojih prebivalcev. Naši posedujoči sloji snujejo denarne zavode, ki si delajo iz političnih razlogov konkurenco, delajo denarne kupčije, ampak industrija jim je zadnja briga.

V celi deželi je bilo po poročilu obrtnega nadzornišťa 1906. leta 1907 zavarovanju za nezgode podvrženih prometov; tovarniških prometov je bilo 117. A med zadnjimi je večina takih, da bi jih drugod komaj imenovali tovarne. Tako n. pr. je v industriji s kamnom, z zemljo, z ilom in steklom 211 zavarovanju podvrženih in 26 tovarniških prometov; število vseh delavcev v tej industrialni stroki je pa komaj 1975. Za izdelovanje strojev, aparatov, prometnih sredstev je 7 zavarovanju podvrženih podjetij, 3 tovarniška; vseh delavcev je — 302. V agrarni deželi, kjer je že domača potreba za poljedelske stroje velika! Lesna in ple-tarska industrija (v deželi, ki ni revna glede lesa), šteje 483 (20 tovarniških) podjetij s 1271 delavci.

Kapitalisti imajo seveda svoj izgovor, ki ga tudi lahko najdemo v poročilu. Tam čitamo sledečo opazko:

«Čeravno je postalo vsled dokončanih planinskih železnic na Gorenjskem mnogo delavskih moči prostih, so se vendar industrialna in stavbinska podjetja pritoževala radi občutnega pomanjkanja delavcev. To pride od naraščajočega izseljevanja najbolj sposobnih delavskih moči v Ameriko, pa tudi v stremeljenju zunanjih tvrdk, da bi po agentih pridobile izurjene delavce za svoje promete. Tako je v tekstilni industriji mnogo strojev praznih; filialni promet velike tovarne za slamnike se je moral zaradi tega opustiti in v velikem podjetju za železo, vzlic zvišanju plače, ni bilo mogoče, dobiti zadostno število dninarjev. Rayno tako se je opazalo veliko pomanjkanje delavcev v stavbinski stroki, tako da se je dogotovljenje mnogih stavb zavleklo, odnosno se je moralo sploh opustiti. Skoraj povsod se je izkušalo, najti pomoč v zvišanju plač (10 do 16 odstotkov, v stavbinski stroki celo 30 odstotkov). Vendar sene mora konstatirati zboljšanja materialnega položaja delavcev, ker je zadoščenje najenostavnejših potrebščin vsakdanjega življenja vsled velikanske draginje silno oteženo.

Zadnji stavek je v poročilu pač najvažnejši. Tudi tam, kjer so delavci dosegli kaj zboljšanja — in to srečo je imelo vendar le malo delavcev — žive delavci v bedi, to se pravi, celo najenostavnejšim potrebam komaj zadoščajo, ker je draginja neznosna. To je bilo lani; a letos je draginja še večja!

Z drugimi besedami se lahko na kratko pove: Delavske plače na Kranjskem sploh ne zadoščajo! In to je glavni vzrok, da primanjkuje delavcev.

Ljudstvo se izseljuje v Ameriko in izseljevanje se pomnožuje. Gotovo. Še statističnih podatkov ne bi bilo treba za ta dokaz. Le parkrat se postaviti na ljubljanski kolodvor, pa se lako vidi, da so čete izseljencev večje od dne do dne.

Če pošiljajo tuje tvrdke svoje agente na Kranjsko, da odvajajo najbolj izurjene delavce, je s tem pač dokazano, da so pravzaprav v deželi delavci, dobri delavci, ampak da si jih naši podjetniki ne znajo ohraniti. Da so v zadnjem letu tuptam nekoliko izboljšali plače, ker bi bili morali drugače kar zapreti svoja podjetja, je že resnično. Ampak to ni bila remedura za zadnje leto, temveč za desetletja, tekem katerih se nikdar ni zboljšavalo plač. Potem tako zvišanje seveda ne more zadostovati, zlasti če narašča draginja tako blazno, kakor na Kranjskem.

Izseljevanje v Ameriko bi kmalu ponehalo, ako bi našlo ljudstvo v domovini zadostnega kruha. Ampak če mora v industriji ravno tako stradati, kakor na kmetih, tedaj gre že rajši takoj do zadnjega cilja — v Ameriko. Kaj pa je patentiranim narodnjakom mar, če je to romanje v Ameriko, kar se tiče Slovencev, že podobno selitvi narodov v prvih stoletjih po Kristu? Kaj če bo kmalu večina Slovencev že v Ameriki.

Naravnost smešno je, če tarna kakšna predilnica, da ne dobi dosti delavstva. Tekstilna industrija rabi največ žensko delavstvo. To je pri nas še neverjetno skromno in gre na delo, če more količkaj zaslužiti. Dokaz za to je ljubljanska tovarna, za katero je cela armada delavk zaznamovana, čeravno tudi tam niso razmere vzorne. Seveda, kjer so plače in delavni pogoji taki, kakor v ljubljanski predilnici ali v Litiji, tam ni čudo, če delavke beže od tovarne.

Pa sploh niso podjetja na Kranjskem ravno mična. Naši industrialci stoje večinoma še na stališču kakor pred 20 leti. Da se suče svet vseokrog in da se mora korakati s časom, če se noče zaostati, to ne briga kranjskih podjetnikov. Le kadar mislijo, da bi se dalo kaj storiti proti delavcem, se oklepajo zunanjih kapitalistov in kopirajo njih nezmislne metode. Kako se ravna z delavci in kako se spoštuje postavne predpise, kadar se gre za delavsko korist, to pokazujejo razne točke obrtno-nadzorniškega poročila, o katerem se zmenimo v prihodnjem članku.

Državni proračun.

V torek je vlada predložila državnemu zboru proračun za leto 1908. Izza dolgih let je to prvi popolni proračun, ki ga dobi avstrijski parlament, kajti doslej so ga nadomeščevali ves čas proračunski provizoriji. Toda tudi sedaj se ni pričakovati v zbornici proračunske razprave, kajti nagodba mora biti do 1. januarja rešena in tako ne bo časa za proračunsko razpravo. Vlada predloži zopet provizorij, da bo mogla gospodariti, dokler ne bo priložnosti za dovoljenje rednega proračuna. To je tembolj obžalovanja vredno, ker je proračunska razprava edina priložnost, pri kateri se mora izjasniti politično razmerje strank med seboj in napram vladi. In to bi bilo že zelo potrebno, kajti strankarska politika je v Avstriji že tako zmedena, da večina meščanskih strank sama ne vé, kaj da hoče in kam naj gre.

Proračun obsega v glavnih črtah sledeče stavke: Skupna potreščina iznaša dve milijardi, 133 milijonov in 823.108 kron.

Skupni dohodki so proračunani na dve milijardi, 135 milijonov in 774.706 kron.

Tako bi ostal višek 1.951.638 K.

Izdatki obsegajo sledeče postavke:

	Krone
Dvor	11,300.000
Kabinetna pisarna	176.531
Državni zbor	3,735.280
Državno sodišče	67.464
Ministrski svet in upravno sodišče	3,351.794
Donesek za skupne izdatke (avstro-ogrsko)	282,519.798
Ministrstvo za notranje zadeve	84,129.189
Ministrstvo za deželno obrambo	78,713.752
Ministrstvo za uk in bogočastje	111,957.561
Finančno ministrstvo (vštevši državni dolg)	712,494.087
Trgovinsko ministrstvo	198,544.860
Železniško ministrstvo	412,123.310
Poljedelsko ministrstvo	62,002.353
Pravosodno ministrstvo	86,048.911
Najvišji računski dvor	630.200
Pokojnine	85,028.018

Če se ogleda te stavke in se jih primerja z izdatki zadnjega rednega proračuna, se opazi takoj pri «Najvišjem dvoru», da je cesarjeva civilna lista zopet zvišana za dva miliona kron, ne da bi bil doslej parlament privolil v to «druginjsko doklado». To je posledica nerednega državnega gospodarstva, ki je ves čas barantalo s provizoriji, v katerih se je to zvišanje izvršilo povsem neopazeno tako, da je sedaj parlament takorekoč pred gotovim dejstvom.

Največje svote požira seveda tudi v tem proračunu militarizem. Kajti njemu je namenjen največji del doneska za «skupne potreščine». Vrhutega je pa zvišana tudi potreščina ministrstva za deželno brambo, torej tudi za militarizem. To zvišanje iznaša 3 milione in petstotisoč kron za deželno brambo, ter 3 milione in stotisoč kron za žandarmerijo. Seveda, kapitalizem hoče imeti obo-roženo varstvo. Vsako leto novi milijoni — taki so uspehi operetne «mirovne konference».

V primeri z militarističnimi zahtevami je briga države za šolstvo barbarično majhna. Za visoke šole (vseučilišča, tehnike) da država 22,865.000 K, za srednje šole 82,085.000 K. Za ljudske šole pa žrtvuje celih — 7,774.000 K. In vendar je in ostane ljudska šola najvažnejši učni zavod in podlaga vsemu pouku. Seveda, vseučilišča zanimajo buržoazijo; z njo računa vlada, torej se za visoko šolstvo še izpreša nekaj denarja. Ljudski šoli, ki je za milione ljudstva edino učilišče, pa ostane država mačeha slej kakor prej.

V potreščini ministrstva bolj za bogočastje, kakor za uk, se pa opazja še eno izpremembo. Zvišanje duhovniške «kongruje» se že izraža v proračunu. Potreščina za «kult.» iznaša 24,854.000 kron; iz regulacije duhovniških plač izvira zvišanje izdatkov za tri milione 200.000 kron.

Poljedelsko ministrstvo zahteva 62 milijonov kron. Znano je, da spada v resor tega ministrstva tudi rudarstvo. Vpraša se torej, kaj smejo pričakovati rudarji? Koliko skrbi proračun za nje? Odgovor nam pokazuje zopet žalostno poglavje: Nekoliko zneskov za saniranje bratovskih skladnic v Brixlegu, Pribramu, Rablju in Celju, ne popolnoma 250.000 K, to je vse, kar ima kapitalistična država za rudarje.

V izdatkih se pokazuje pravi razredni značaj razredne kapitalistične države, ki posvečuje vso skrb gospodarsko privilegiranim slojem, za potrebe delavstva pa nima nič zmisla.

Ampak ta značaj se pokazuje tudi v dohodkih. Od milijard, ki razpolaga država z njimi, ne dobi delavski razred skoraj nič. Plačati pa jih mora skoraj izključno delavski razred. Carina, davki in naklade obremenjujejo široke neposedejoče sloje čim dalje bolj in povzročajo, da je življenje ljudstva že naravnost neznosno.

Direktni davki se zvišajo po proračunu za 11,385.000 kron. Njih skupni znesek je proračunan na 323 in pol milione kron. To se pravi: Toliko več bode moralo delavstvo garati, toliko skromnejše bodo morale biti njih plačilne zahteve, da zvišajo posedujoči sloji svoje dohodke za 11 milijonov kron, ki jih plačajo kot direktne davke iz zaslužkov delavstva.

Stotridaset in pol miliona kron iznašajo colninski dohodki; za toliko se podraže vse potreščine, ki pridejo iz inozemstva, ker se jih doma ne pridela. Tudi te dohodke plačajo večinoma široki ljudski sloji, kajti milioni ljudstva potrebujejo kajpada več kruha, kakor par tisoč bogatinov.

Potrošarina iznaša 356 milijonov kron; povrh pride še 2,332.000 kron posebne naknade za točenje žganih pijač. Davek na železniške vozne brojke iznaša 18½ miliona kron, davek za neumnost, namreč lotrija 30½ milijonov, sol 47½ milijonov, tobak 235 milijonov! Tobačni delavci pa stradajo ob ogromnih milijonih, ki jih ima kapitalistična država od njih truda.

Indirektni davki, ki jih plačujejo zopet večinoma številni udje brezposestnih slojev pri branjevcu, iznašajo torej okroglo 820 milijonov kron.

Razprava o proračunu se bo, kakor smo že rekli, zavlekla. Toda po končani nagodbi mora priti vendar tudi ta reč na dnevni red in tedaj bodo imeli socialno-demokratski poslanci vsaj priložnost, pokazati, kakšen je značaj te slavne kapitalistične države. Priznamo pa takoj, da ne pričakujemo v tem državnem zboru velikega stvarnega uspeha v prid delavstvu. 87 socialnih demokratov je lepo število, ampak proti njih 60 bo stalo 400 meščanskih poslancev, ki bodo z zobmi in z nohtovi branili koristi kapitalizma. Ob volitvah so sicer obljubovali delavstvu torte in pečenke; pri proračunski razpravi bodo pozabili na vse obljube. Saj je do prihodnjih volitev še dosti časa. Med seboj se bodo klali za vsako krono, ali naj pride tej ali oni skupini kapitalistov v prid; ampak čim se pojde za kakšno delavsko zahtevo, bodo združeni kakor en moč, da jo potlačijo. Tako gotovo, kakor je amen v očenasu!

Politični odsevi.

Sto šestinštirideset milijonov kron prebitka ima finančni minister iz lanskega proračuna. Vsi pravi »patriotje« občudujejo ženialnost gospoda Korytowskega, ki zna prihraniti take svote, gospod Korytowski sam se je pobahal, kakor človek, ki se zaveda, da mu ni enakega na svetu. Nihče pa ne vpraša, iz čigavih žepov je država tako »varčevala« in kdo ima korist od te lepe svote. Prebitek v državni blagajni ni pravzaprav nič novega v Avstriji. Vsi finančni ministri so smatrali doslej za največji dokaz svojega talenta, če so pokazali, da jim je ostalo kaj denarja v blagajni. In vendar je takozvana etična naloga države vse drugačna. Skrbeti za blagor državljanov, se vendar ne pravi, nabirati milione v kasah. Narobe! Briga državne uprave bi morala biti na oni strani, vzeti državljanom le toliko, kolikor res potrebuje, na drugi strani pa porabiti svoje dohodke tako, da se državljanom dobro godi. Če je človek »Sparmeister«, s tem res še ni dokazal posebnega razuma in duha, posebno če lahko varči na račun drugih.

Trezna misel pové, da sicer ne bi bilo takega prebitka v državnih blagajnah, če bi bili davki nekoliko manjši, ampak da bi bilo prebivalstvo v teh dragih časih bolj zadovoljno, če ne bi iztisnil ekssekutor zadnjega vinarja iz žepa, kakor pa če se finančni minister baha, da mu je ostalo sto šestinštirideset milijonov.

Trinajstdeset milijonov lanskega prebitka je država že porabila in sicer je šlo 61 milijonov na račun militarizma, namreč za izredni vojaški kredit, ki je bil proračunjen na približno 400 milijonov in o katerem je tedanja vlada tako lepo pripovedovala, da ne obremeni prebivalstva. Kakor da ne bi bilo vseeno, ali se vzame ljudstvu denar iz desnega, ali pa iz levega žepa! — Dva miliona omenjenega prebitka se je porabilo za vodne ceste, 61 milion za militarizem, 2 milijončka za kulturne

potrebe! Toda mi smo kulturna država! — Za še neporabljenih 83 milijonov je predložil finančni minister poseben izvanreden proračun.

Državni dohodki so se zvišali v pretečenem letu zares nepričakovano. Takega prebitka tudi finančni minister ni mogel pričakovati. Če se pa hoče vedeti, kako so pa bili tako visoki dohodki mogoči, se mora vpoštevati, da je bil gospodarski položaj za avstrijsko industrijo zadnje dve leti nad vse srečen. Ne le da so bile posledice zadnje krize že popolnoma premagane, ampak kapitalistom je kapal naravnost zlat dež v blagajne. Tako srečne konjunktura naša industrija že davno ni imela. Toda industrija ni prazna, mrtva beseda, temveč počiva na živih ljudeh. Njene produkte ustvarjajo delavci.

Njih delo se izpreminja v denar; njih delo se pretaka v kapitalistične blagajne, v banke, v davkarije in v državno kaso. Kapitalisti so se izkazali delavcem za silno bogatstvo, ki so jim ga ustvarili, na ta način hvaležne, da si morajo delavci vsak vinarček, ki ga krvavo potrebujejo vsled naraščajoče draginje, težko priboriti. Hvaležnost države se pa pokaže v tem, da porabi finančna uprava svoje velikeanske prebitke v vse mogoče namene, samo za blagor delavstva ne. 146 milijonov je »prihranil« gospod Korytowski in brez delavske pridnosti jih dobil ne bi bil. To je izvanredna svota, da bi država prav tedaj kadar jo ima, lahko storila kaj izvanrednega. Najvažnejša zahteva delavskega ljudstva, ki se oglašja že deset let, je zavarovanje za starost. Taka reč velja seveda mnogo denarja. Sedaj ga je imela država kar 146 milijonov za eno leto več, nego je proračunala. In tudi za letošnje leto pričakuje velik prebitek. Ampak na delavstvo ni mislila v svojem bogatstvu! 85 milijonov porabi država za pokojnine svojih ministrov, generalov i. t. d.; enega miliona nima za stare in obnemogle delavce niti tedaj, kadar ji je vsled pridnosti tega delavstva ostalo 146 milijonov v kasi. Seveda, saj je treba 61 milijonov za izvanredne potreščine militarizma.

V državnem zboru so se hoteli krščanski socialci v torek prikupiti vladi. Poslanec Steiner je podal predlog, naj se regulira častniške plače. V zadnjem hipu se je spomnil, da ga bodo kmečki poslanci njegove lastne stranke čudno gledali in da so krščanski socialci takorekoč »demokratje«, pa je predložil še, naj se zviša tudi vojakom dohodke za — 5 vinarjev na dan. Potem ga je bilo pa zopet malo sram, kajti kaj naj si vojak kupi za 5 vinarjev, tega pač sam ne bi bil znal povedati; in tako je končno predložil, naj se porabi teh 5 vinarjev za zboljšanje menaže. Predlog je bil nujen in se je takoj razpravljalo o njem. V imenu socialnih demokratov sta govorila poslanca Njemeč in Schumeier. Oba sta naglašala, da se ne more zahtevati kar splošnega zvišanja vseh plač. So pač nekatere šarže, ki imajo nezadostne dohodke, ampak to ne opravičuje, da bi se bogato plačanim dalo še več. Za vojake zahtevati 5 vinarjev, je pa smešno. Oni so pač potrebni zboljšanja, ampak to mora biti tako, da se pozna. Za dobro menažo skrbeti je itak dolžnost vojaške uprave in zahtevati se mora, da jo tudi izpolnjuje. Priboljšek se pa mora dati vojakom v denarju. Potem je poslanec Schumeier grajal, da imajo meščanske stranke srce vedno le za neproduktivne sloje. Je že res, dokler imamo armado, da se ne sme oficirjev izročati bedi. Ali kje ostane skrb za delavce? Zadnji čas je pač, da pride v Avstriji enkrat tudi socialna politika na vrsto. Kar se pa tiče vojaških vprašanj, je treba urediti še druge reči, ki so že davno nujne, tako reformo vojaškega kazenskega zakona, znižanje vojaške službe, preprečenje grdega ravnanja z vojaki, odškodovanje rezervistovskih družin ob orožnih vajah. — Steinerjev predlog je bil seveda sprejet: Vlada naj se v štirih tednih izjavi glede reguliranja oficirskih plač. Brambovskega ministra ni bilo v zbornici, odšel je na dopust in se menda ne vrne več v parlament. Zastopal ga je sekcijski predstojnik Reuter, govoril je pa namesto njega — grof Sternberg.

Sedanja ministrska kriza je zares čudna reč. Vsak dan ima drugo lice. Začetkom tedna je bilo takorekoč rešeno. Forst bi odstopil, Pacak bi ostal, Prašek bi postal namesto Auersperga poljedelski minister. Naenkrat je bilo drugi dan vse drugače. Mladočehi niso zadovoljni, kiščanski socialci niso zadovoljni, nemški liberalci niso zadovoljni, nemški agrarci niso zadovoljni. Češki agrarci pa hočejo imeti svojega ministra, drugače gredo v opozicijo. Beck je bil nekaj časa v taki zadregi, da je hotel že sam demisionirati, v čemur ne bi bilo nič škode. Ampak to je bilo samo trenotek. Zdaj že zopet posreduje. In položaj je vsako uro drugačen. »Prašek postane rojak-minister, Kramar trgovinski minister, poljedelstvo dobe Nemci«. Ampak Prašek hoče ravno poljedelski portfelj. Kramar sploh ne postati minister. Pa začne novo posredovanje. Kako se bo končalo, je treba počakati. Ampak na naše »ustavne« razmere meče cela komedija čudno svetlobo.

Tudi v nadgobenem odseku je kriza. Tam so hoteli krščanski socialci imeti Witteka za predsednika. Izvoljen je bil Kramar. Potem so predlagali Witteka za podpredsednika; največ glasov je dobil Lecher, ampak krščanski socialci so odšli iz dvorane, tako da odsek ni bil sklepčen.

Hudo so se razjezili in baron Morsey je zakričal: »Beck dela z nami kar hoče!« Potem so šli nad Becka in ta je res začel — posredovati. Pač tako, da Kramar ne bi sprejel volitve. To so res razmere, kakor v gledišču za burke.

Shodi.

Proti draginji. Z vso previdnostjo so se povrnilo agrarci ljubljanske okolice k načrtu iz leta 1905, po katerem so hoteli konsumentom podražiti mleko. Takrat jim je izpodletelo; sedaj pa bi radi dosegli svoj namen bolj na gladkem. Če nastane hrup, si mislijo, pače zopet vse v vodo; torej le potihem. Hrup pa nastane, če zadene podraženje množico. Če se diktira višjo ceno danes enemu, jutri drugemu, pa godrnja pač danes eden, jutri drugi, plača pa končno vendar vsak toliko, kolikor se zahteva. Po tem novem načrtu so torej res poskusili. Nekatere mlekarice so povedale v Ljubljani, druge v Spodnji Šiški, da bo mleko dražje. Ta novi napad pa zadene delavsko ljudstvo letos še močnejše, kakor pred dvema leti, ker je splošna draginja itak že večja in ker se hoče podraženje izvesti ravno sedaj, ob začetku zime, torej v času, najhujšem za delavsko ljudstvo. Prebivalstvo Šiške, ki je po večini sestavljeno iz železničarjev in industrijalnih delavcev, je res takoj občutilo naskok in potrebo obrambe.

Socialno-demokratska organizacija je sklicala za sredo ljudski shod v dvorano Kankrtove gostilne in ogromna udeležba obeh spolov je dovolj zgovorno pričala, kako sega cena mleka prebivalstvu do živega. Za predsednika je bil izvoljen sodrug Komar, ki je dal najprej besedo sodrugu Kocmurju. Govornik je v obširnem govoru pojasnil splošni gospodarski položaj delavskega ljudstva in vzroke draginje, ki jih je iskati v privatnih in v političnih razmerah. Omenil je, da so kranjski agrarci že pred dvema leti poskusili podražiti mleko, kar je pa takrat izpodletelo, ker so se pravčasno postavili vsi prizadeti krogi v bran. A tudi letos ni nič večjega povoda za podraženje mleka, nego je bilo leta 1905. Nihče ne taji, da se godi malemu kmetu slabo, to pa zato, ker je njegovo gospodarsko življenje popolnoma proletarskega značaja. Toda malega kmeta sploh ne reši podraženje mleka. On se ne more pečati z živinorejo. Kdor ima pa polne hleve rejnih krav, ni mal kmet. Oni, katerim zaležejo 4 vinarji pri litru mleka, morajo prodati že mnogo litrov, da se kaj pozna, torej morajo imeti veliko živinorejo. Od njih prihaja tudi namen podraženja, male kmete pa hočejo izrabiti kot svoje žrtve. Tako ni le pri nas, ampak tako agrarno politiko opazamo sedaj povsod. In država jo podpira. Zaradi veleposestniške nenasitnosti imamo tako visoke colnine, da si ljudstvo ne more več privoščiti kosčka govejega mesa in da postane kava pravi luksuz. Država bi imela različna sredstva, da bi vsaj ublažila draginjo; lahko bi začasno znižala colnino na živino; lahko bi dovolila uvoz ameriškega in avstralskega ohlajenega mesa. Oblasti bi v izvanrednih slučajih lahko določale za živila cene, ki se jih ne bi smelo prekoračiti. Ampak vlada potrebuje agrarne glasove za svoje politične namene in zato se noče zameriti podraževalcem. Ljudstvo se tem vednim napadom na svoje izpraznjene žepke le tedaj lahko ubrani, če ima potrebno moč, ki jo dobi samo v organizaciji. In zlasti žene, ki morajo računati s pičlimi zaslužki svojih mož, ne smejo ostati ravnodušne, ampak se morajo tudi organizirati, da pride delavstvo do veljave v občini, v deželi in v državi. Le tedaj si bo lahko pomagalo.

Sodrugi Petrič, simpatično pozdravljen, je naglašal, da se je leta 1905 tudi liberalna stranka postavila na noge in pomagala odbiti mlekarski napad, klerikalci so se pa delali vsaj nepristranske. Letos ne opazamo volje za boj ne pri liberalcih, ne pri klerikalcih. Ali ni mleko letos prav tako važno živilo sredstvo, kakor je bilo leta 1905? Letos je bila rotovžka mlekarna v Ljubljani celo prva, ki je podražila mleko in to je bil takorekoč signal Codelliju in drugim. Ne kranjska deželna vlada, ne sišenska občina ne storita ničesar zoper draginjo, ki je za delavsko ljudstvo že neznosna. Govornik opiše novi načrt podraženja, ki smo ga omenili že v uvodu in naglašja, da se bo odbilo napad le tedaj, če bo delavsko ljudstvo složno. Končno priporoča pridno delo za organizacijo, brez katere je vsako izboljšanje gospodarskega položaja nemogoče in priporoča sledečo

resolucijo:

Dne 6. novembra 1907 v dvorani gostilne pri Kankrtu zbirajoči javni ljudski shod protestira odločno proti podraženju mleka kot najpotrebnejšega živila nižjih slojev. Shod izjavlja, da nima to podraževanje prav nobenega pozitivnega uspeha za malega kmeta in je inscenirano le od veleposestnikov v njih oderuške namene. Shod protestira proti brezbriznosti vlade, ki hladnokrvno gleda od dne do dne naraščajočo draginjo vseh potrebnih živil in s tem pospešuje degeneracijo ljudstva, na korist agrarnim pijavkam.

Nadalje protestira shod proti brezbriznosti deželne vlade kot politične oblasti, ki si iz strahu pred klerikalci ne upa izvajati konsekvenc iz naraščajoče draginje in uporabiti § 51 obrtnega reda, ki ji daje pravico, staviti maksimalne cene potrebnim

živlom. Končno izreka shod popolno nezaupnico občinskemu svetu Spodnje Šiške, ker popolnoma hladnokrvno in brezbrizno gleda, da občani vsled neznosne draginje dobesedno trpe lakoto in se niti z besedico za ta stan ne zmeni.

Zahteva pa z vsoto odločnostjo, da se uvede tako za občino kakor za deželni zbor splošno in enako volilno pravico in se s tem omogoči dosedaj brezpravnim slojem, da v svojih zadevah tudi sami odločujejo, odklanjajoč vsako jerobstvo sedanjih privilegirancev, ki so nešteto krat dokazali, da današnjih razmer in potreb široke mase ljudstva ne poznajo.

Končno je še sodrug E. Kristan naslikal na podlagi državnega proračuna za leto 1908 gospodarsko politiko Avstrije, ter je dokazal, da imajo veleposestniški agrarci s svojimi brezmejnimi zahtevami sedaj prvo besedo v državi. Izvajal je, da je nemogoče, pričakovati resno izboljšanje, če ne pride delavstvo do take moči, da bo lahko odločevalo. Na meščanske stranke se v sedanjem boju tudi pri nas ni zanašati, kajti liberalni in klerikalni voditelji so popolnoma zabredli v demagogijo, oboji se hočejo prikupiti kmetom za prihodnje volitve, čeprav nimajo kmetje ničesar od take politike. Delavstvo se ne sme zanašati na tujo pomoč, ker bi bilo razočaranje neizogibno. Organizirati se morajo in s svojo močjo morajo zmagati.

Vsi govorniki so želi živahno odobravanje. Sploh je razpoloženje poslušalcev pokazalo, da nimajo volje, udati se vedno novim napadom življenja oduševstva.

Ker se ni nihče več oglasil za besedo, je dal predsednik glasovati o resoluciji, ki je bila s oglasno sprejeta. S tem je predsednik, zahvaljujoč se za impozanten obisk, zaključil shod ob 11. zvečer.

Dopisi.

Sv. Križ pri Trstu. (Shod recte koncert narodnjakov.) Ob zadnjih državnozborskih volitvah so bili tržaški narodnjaki v Sv. Križu zelo razočarani. Stara »narodnjaška trdnjava« je pokazala široke razpoke, skozi katere se je blestela rdeča barva. Pa bi sedaj radi zopet osvojili svojo trdnjavo. V ta namen so sklicali za petek, na vseh svetnikov dan, shod v Sv. Križu. Ker je bila »Narodna organizacija« sklicateljica in dr. Mandić govornik, se je že naprej lahko vedelo, kaj da bo. Znano je namreč, da je koncentrirana vsa Mandićeva znanost v petih ali šestih frazah, s katerimi hlati socialno demokracijo. Le eno je bilo novo. Shod se je vršil v obliki koncerta. Dokler imajo narodnjaki godbe, že se pojde. Ze na kolodvoru jih je sprejela godba. Pripeljalo se jih je namreč cel bataljon iz Trsta, ki je ravno napolnil dvorano v gostilni Magajna. Ko se je to zgodilo, je zopet godba zaigrala »Naprej zastava«. Na dvorišču so plesala vaška dekleta, v dvorani so tržaški narodnjaki plesali godbi. Sedaj je prišlo še 20 do 30 Prosečanov. Vseh Križanov se je udeležilo shoda kakšnih 20, med njimi kakih 10 naših sodrugov. Govoril je dr. Mandić, potem še nekoliko njegovih tovarišev iz mesta. Da niso znali nič drugega, nego psovati socialiste, se razume samo o sebi. Oglasil se je za besedo tudi sodrug Regent. Sedaj je začela komedija. Predsedništvo mu je je dovolilo, ampak narodnjaki v dvorani so začeli tuliti. Aranzma se je obnesel. Sodrugi Regent se je odpovedal besedi, ker bi bilo res nespametno, mučiti si pljuča v takem norem hrupu in kriku. Naši sodrugi so hoteli reagirati, a izpoznali so, da je bilo vse že dogovorjeno in so narodnjaki imeli namen, provocirati tepež. K tej zabavi jim pa vendar niso hoteli pomagati in zato so rajši zapustili dvorano. Čudimo se le, da je v mestu vendar še nekoliko delavcev, ki sedajo tej gospodi na limanice. Če morajo dan na dan poslušati take neslanosti, kakeršne so narodnjaki prodajali pri nas, tedaj jim morajo zvodeneti možgani. Med govori je vedno godba igrala vesele poskočnice in na dvorišču se je plesalo. V tem oziru je bilo res veselo na shodu. Manj veselo je pa bilo, ko so iskali odbor za »Narodno organizacijo«. Prvič so trije dvignili roke; drugič — trije. Tretjič šele so pritisnili Tržačani. In tako se je končal ves ta shod, ki je pokazal, da znajo narodnjaki prirejati komedije, da je pa njih političnim spletkarjem odklenkalo pri nas.

Jesenice na Gorenjskem. Prvi strah je minil na Jesenicah, srečni časi se nam bližajo. Klerikalna stranka zmaguje. Še volitev župana, in na Jesenicah bode vse zadovoljno in srečno. Saj mora biti vse srečno, kajti naš župnik Zabukovec nam obeta splošno srečo, ko bode on gospodaril s svojo gardo v občini. Pri volitvah v prvi razred je zmagal, torej je prejel zasluženo plačilo za svoj trud, da so bile prve volitve razveljavljene; tretji razred je njegov, še župana nam postavi in vse bo v redu. Ali, kaj pa tovarna? Te ne moremo prezreti. Naš župnik ji stoji skrbno ob strani in jo podpira z barantanjem vere, da dobi kar največ moči v roke. Potem bode tovarna tudi v občini skrbela za delavce, kakor skrbi v tovarni, da delavec, žrtev nedeljskega dela in pokorščine, kar celo noč na licu nesreče mrtev leži, kakor se je to pred kratkim zgodilo z Janezom Merlakom. Zabukovec in kaplan Čuk sta v občinskem od-

boru; še župana in potem gotovo dobimo tudi socialni demokratje, kar potrebujemo, to je: šolo. Učitelja že imamo, ne da bi bili prej vedeli zanj; to je naš župnik Zabukovec. Dne 6. oktobra t. l., na nedeljo Rožnega venca, je pozabil evangelij in pustil svojo razlago očenaša, pa nam je prebral »Socialno-demokratski očenaš«, ter nam povedal, do je izšel v več tisoč izvodih. Le površne besede smo si zapomnili: »Oče naš je socializem, kateri ni v nebesih, je na zemlji. Daj nam naš vsakdanji kruh, katerega nam katoliški Bog ne da (ne Bog, ampak katoliško gospodarstvo); odpusti nam naše dolge, katere moramo plačevati po krivičnih davkih... odredi nas oderuhov... vse gospodarje vrag vzemi, amen«. Ker si nismo zapomnili vsega in nam ga tudi ni še razložil, ga torej pozivljamo, kje so tisti tisoč izvodov, da nam še ni prišel nobeden v roke? Ker smo pa taki brezverci, da še svojega očenaša ne znamo, ga prosimo, naj nam preskrbi šolo, da se vsaj svoj očenaš popolnoma naučimo. Potem bomo znali boljše znati zahtevati svoje pravice, ki jih tedaj puščamo v nemar. Sedaj, ko imamo že tako dobrega učitelja, upamo, da nam poskrbi še šolo, da ne bode posvečene hiše božje in prižnice rabil za socialno demokracijo in njen očenaš. Kjer so nekdanji Jeseničani pobožno poslušali evangelij in božji nauk in si v ta namen postavili svojo cerkev, želimo tudi mi slišati božji nauk in evangelij, če ga sploh zna Zabukovec razlagati. Saj se nihče ne bi čudil, če bi ga bil pozabil ob večni politiki, ki mu še v cerkvi ne da miru.

Domače stvari.

Sušteršičeva skrb za nemške šole je vsekakor prevelika. Zato je nekam sumnjiva. Če je v Ljubljani potreba za nove nemške šole, tedaj ji socialni demokratje gotovo ne bodo ugovarjali. Ampak doslej opazujemo le še, da manjka na vseh koncih in krajih slovenskih šol. Letos se je od neke strani skoraj teroristično agitiralo zoper slovenske starše, ki bi zapisali svoje otroke v nemške šole. Zgugalo se je, da se objavi imena takih staršev v časopisih. Doslej nismo čitali take objave in vendar vemo, da je tudi letos zapisanih dosti slovenskih otrok v nemških šolah. Ampak objave najbrže tudi ne bo. Kajti »merodajni faktorji« dobro vedo, da bi udarili sami sebe, ako bi res začeli starše »postavljati na sramotni oder«. V popisovalnih polah šolobveznih otrok se nabaja takale opazka: »Mora zapisati otroka v nemško šolo, ker ga na primerni slovenski ne sprejmejo«. To je eno. Drugo v tolažbo Sušteršiču je pa sledeče: Če se ustanovi v Ljubljani korno poveljništvo, bo vojno ministrstvo transferiralo oficirje v Ljubljano in oficirji bodo morali sem po načelu vojaške discipline in subordinacije, ne pa iz ozirov na ljubljanske šolske razmere. Radi bi vedeli, kaj bi pomagalo častniku, ki ga pošljejo v kako galisko gnezdo, če bi vpraševal, ali so tam primerne šole za njegove otroke!... Pa ravno glede takih šol bi bilo najmanj skrbeti. Ej, če bi delavci te ali one narodnosti zahtevali šol za svoje otroke, bi se lahko naberačili brez uspeha. Oficirjem pa država res ni taka mačeha. Če bi se zgodilo, da bi bilo v Ljubljani nekoliko ces. in kr. rodbin, ki bi zastokale, da nimajo šol za svoje otroke, je dr. Sušteršič lahko prepričan, da bi v Ljubljani kmalu lahko dobili ces. kr. šolo, prav tako, kakor jih je država ustanovila v Trstu, v Pulju i. t. d. In Sušteršič ni tako neumen, da ne bi vedel tega. Odkod torej njegov čudni patos?

Ampak »sveta ne moremo s plankami zapreti« — je dejal dr. Sušteršič. In to je gotovo pametna beseda. Sedaj si le belimo glavo, zakaj je bila neumna, pregrešna, budodelska in kdove kakšna še, če so jo izrekli socialni demokratje? Tisočkrat smo čitali v klerikalnih in v liberalnih časopisih znane »lepe« besede o »privandranjih«, »pritepencih« i. t. d. Seveda — če se je šlo za delavce ali podobne »nizke« ljudi. Človeku z zlatim ovratnikom ne bo patriotičen nacionalist nikoli dejal »privandranec«. Narobe. Sušteršič razglasa sedaj nov evangelij: »Kdor pride v Ljubljano, mora rad bivati v Ljubljani«. Delavci naj si zapomnijo to. Kajti zanje je veljalo včasih drugo načelo: »Če se predrzneš stavkati, zahtevati pošteno plačo za svoje delo, tedaj — mars s teboj iz Ljubljane!« Kdor pride v Ljubljano, mora rad bivati v Ljubljani. Tudi če ni klerikalec, gospod Sušteršič? Tudi če ne posluša »rad« klerikalnih in soviništnih provokacij? Načelo, ki ga je izrekel vodja klerikalcev, bi bilo že lepo, le da je od besed do dejanj dolga pot in doslej imajo delavci od vseh strani izkušnje, ki nasprotujejo omenjenemu načelu. In ne verjamejo, da bi Sušteršičeva toleranca kmalu dobila kri in meso.

Slovenske šolske razmere so se kar čez noč posule z rožami. Kdor bi bil mislil, da se nam bo še tako dobro godilo? Kar se spominjamo, ni bilo slišati o slovenskem šolstvu nič drugega, kakor tožbe. In vedno smo mislili, da so opravljene. Naše ljudske šole — nezadostne po številu, po obsegu, po učiteljskih močeh. Srednje šole? — Nimamo jih! Stokovne šole? — Potrebovali bi jih, kakor vsakdanji kruh, pa je komaj par bonbončkov.... Edino tolažilo je bila »višja dekliska šola« v Ljubljani, ki »seveda« ima služiti le »viš-

jim« slojem. In kar naenkrat je vse drugače, povsod beli dan, slovenske šole rastejo kar iz tal. Vse po zaslugi Sušteršiča in naših dičnih klerikalcev. »Proftova afera« je »slavno« končana. »Slovenec« vriska. Požar, liberalni požar, ki je tako nagloma našel svoje klerikalno srce, je postal gimnazijski ravnatelj. Torej ne Proft. Prva ljubljanska gimnazija je torej »slovenska posest«. Kaj ni to veliki uspeh? No, seveda, Nemci dobe svojo lastno gimnazijo v Ljubljani; ali čemu bi bila spretnost »Slovenčevih« urednikov, če ne bi znali tudi iz tega iztesati »slovensko-nacionalen« uspeh? In minister je celo obljubil, da se bo tudi na ostalih gimnazijah poučevalo slovensko — v Novem Mestu, v Kranju. Hm — nekaj se sicer spominjamo, da so ministri to že davno obljubovali. Ampak Marchet je Sušteršiču celo obljubil, da se bo zanimal za trgovsko šolo v Ljubljani. Kdaj se učni minister ni »zanimal« za nove šole. — In idrijska realka bo podržavljena — seveda le po zaslugi Sušteršiča. Kajti vse, kar je idrijska občina že storila v tej zadevi, vse prizadevanje socialističnih občinskih odbornikov se zamolči — in tako ostane čista Sušteršičeva zasluga. Sušteršič je bil pri ministrih; kaj de, da so bile idrijske deputacije že parkrat pri ministrih? Če cveto na hrih planinke, je to klerikalna zasluga; če teče Sava v Donavo in ne navkreber, je Sušteršičeva zasluga. Ampak če bi bilo končno vse tako res, kakor ni; če bi bile vse obljube že izpolnjene; če ne bi bilo za lučjo prav nobene sence — vprašamo ponižno: Ali ni dolžnost poslancev, pospeševati zahteve ljudstva? In če bi primerjali te »uspehe« ki so še zelo negotovi in v marsikaterem oziru sumljivi, z neuspehi, z neizpolnjenimi dolžnostmi, se nam zdi, da bi ostalo zadnjih le še veliko več.

Podržavljenje ljubljanske policije je tudi točka klerikalnega programa. Njih vodja je napovedal, da napne »S. L. S.« vse sile za ta smoter. In ta stranka se imenuje — demokratsko! Nerazsodni klerikalci mu hitro sedajo na limanice, pa ploskajo, kakor da bi jim odpiral oblake, iz katerih se sesuje mana nad nje. In vendar je ta demagogija zelo prosojna. Ljubljanska policija gotovo ni vzorna in socialisti nimajo prav nič povoda, da bi se zavzemali za njo. Ljubljanska policija je takorekoč institucija liberalne stranke in lahko se zgodi, da prevzame gospod Cham komando nad njo. Ampak kako naj bi bilo drugače? Na rotovžu vlada liberalna stranka in nujna posledica je »liberalna« policija. Če bi gospodovali na magistratu klerikalci, bi bila policija — morda nepristranska? Kaj se! Klerikalna bi bila. In ne bi mogla biti drugačna. Ali je pa mogoče, da bi bila državna policija »objektivna« kakor čisti duhovi brez krvi in mesa? Ta bi bila »ces. kr.« z vsem pomenom, ki ga ima ta oznaka. Če bi bila »država« fevdalna, bi bila njena policija fevdalistična; če bi bila klerikalna, bi bila klerikalna tudi ces. kr. policija. Vsekakor bi bila »črno-rumena«. Nekoliko bi pa tudi faktična moč na rotovžu vplivala nanjo. Saj vidimo, da je dunajska policija krščansko-socialna. A še nekaj škodljivega je v podržavljenju policije. Vse, kar je »ces. kr.« je nadvse avtoritativno. »Ces. kr.« ne služi prebivalstvu, ampak narobe. »Ces. kr.« je Avstriji določno nasprotje demokracizmu. Zato je klic po podržavljenju ljubljanske policije nedemokratski, protiljudski, centralističen. Nedostaki ljubljanske policije pa imajo svoje korenine v drugih tleh. Rotovž — in z njim nujno in logično policija — je v rokah klike, ker je ljudstvo v občini brezpravno. Tukaj je treba iskati pomoči. Ne odpravljati avtonomijo občine, ampak uresničiti jo. Demokratsko zdravilo proti enostranosti ljubljanske policije se ne imenuje podržavljenje, ampak **splošna in enaka volilna pravica** z varstvom manjšin, to je s proporcionalnim zistomom.

Društvo slov. trgovskih sotrudnikov v Kranju je založilo krasne znake s podobo Merkurja. Trgovci in trgovski sotrudniki, ki si želijo nabaviti ta znak, naj se obrnejo na zgoraj imenovano društvo.

Socialni pregled.

Rudarsko gibanje. Trbovjska premogokopna družba misli pač še vedno, da so rudarji trboveljskega rudniškega okraja pohlevni sužnji, ki znajo včasih po beraško prositi kakšne milosti, da pa kapitalisti nimajo povoda, vpoštevati njih prošnji. Toda profitorska družba vse utegne zmotiti. V nedeljo so bili v Hrastniku, v Trbovljah in v Zagorju ogromno obiskani shodi, na katerih se je razpravljalo o odgovoru, ki je prišel od družbe na zahteve rudarjev. Sodruga Sitar in Čobal sta temeljito zavračala nevtemeljene družbine navode. Sodrugi Čobal je z uradnimi statističnimi podatki dokazal, da je zaslužek rudarjev v drugih okrajih za 1-2 K višji, nego v našem. Družba sama priznava, da dela dobro kupčijo, ampak za rudarje se tudi ob tako ugodnem času ne zmeni. Sodrugi Sitar je posebno ostro kritiziral premijski akord, ki je po družbinih trditvah baje previsok; rudarji pa pravijo po pravič, da je akordni zistom morilen in s premijskim akordom se hoče rudarje še bolj izsesati. Na vseh shodih je bila sprejeta resolucija, ki nalaga zaupnikom organizacije in delegatom zadruge, naj skličejo še eno okrajno konferenco, ki naj pozitivno sklepa o odgovoru družbe.

Železničarsko gibanje.

Za poduradnike

so določene na južni železnici sledeče plače in stanarine, veljavne od 1. oktobra 1907:

	Plača	Stanarina	Doba do povišanja	
Delovodje I. kategorije v delavnicah; strojni mojster I. kat.	1400	660	2	leta
	1600	660	2	"
	1800	760	2	"
	2000	760	2	"
	2200	760	3	"
	2400	860	3	"
	2600	860	3	"
	2800	1000	3	"
	3000	1000	—	—
Strojevodje	1300	560	2	leta
	1400	660	2	"
	1600	660	2	"
	1800	760	2	"
	2000	760	3	"
	2200	760	3	"
	2400	860	3	"
	2600	860	3	"
	2800	1000	3	"
	3000	1000	—	—
Strojni mojstri II. kategorije, delovodje II. kategorije v kurilnicah in električnih centralah	1200	560	2	leta
	1400	660	3	"
	1600	660	3	"
	1800	760	3	"
	2000	760	3	"
	2200	760	3	"
	2400	860	3	"
	2600	860	3	"
	2800	1000	—	—
Namestniki delovodij v delavnicah, kurilnicah in električnih centralah; pregledniki vlakov	1200	560	3	leta
	1400	660	3	"
	1600	660	3	"
	1800	760	3	"
	2000	760	3	"
	2200	760	3	"
	2400	860	3	"
	*2600	860	—	—
Strojniki; postajni mojstri	1200	560	2	leta
	1300	560	2	"
	1400	660	3	"
	1600	660	3	"
	1800	760	3	"
	2000	760	3	"
	2200	760	3	"
	2400	860	3	"
	*2600	860	—	—
Postajni vodje in odpravni, pisarniški in tehniški odpravni, vojni mojstri, skontisti, tiskarniški nadgledniki	1200	560	3	leta
	1300	560	3	"
	1400	660	3	"
	1600	660	3	"
	1800	760	3	"
	2000	760	3	"
	2200	760	3	"
	2400	860	3	"
	*2600	860	—	—
Brzovjavni mojstri, železniški mojstri, centralnih ogibov mojstri in nadgledniki razsvetljave	1200	560	3	leta
	1300	560	3	"
	1400	660	3	"
	1600	660	3	"
	1800	760	3	"
	2000	760	3	"
	2200	760	3	"
	2400	860	3	"
	2600	860	3	"
	2800	1000	3	"
	3000	1000	—	—
Premikalski in skladišni mojstri	1200	560	2	leta
	1300	560	2	"
	1400	660	3	"
	1600	660	3	"
	1800	760	3	"
	2000	760	3	"
	2200	760	3	"
	2400	860	—	—
Nadsprevedniki	1200	560	3	leta
	1300	560	3	"
	1400	660	3	"
	1600	660	3	"
	1800	760	3	"
	2000	760	3	"
	2200	760	3	"
	2400	860	—	—

Strojevodje, ki so pred imenovanjem na stopnji s 1200 K eno leto čakali, pridejo po enoletnem službovanju s 1800 K na stopnjo s 1400 K.

(Dalje.)

* Po petih letih na stopnji 2600 K dobe službeno doklado s 100 K na leto, ki se vstjeje v pokojnino.

Za vsaka tri leta službe na zistemiziranem službeništem mestu se v poduradniški kategoriji skrajša po eno čakalno dobo za eno leto. S takim skrajšanjem čakalne dobe se pa ne more preskočiti ene stopnje in čakanje se ne more znižati izpod enega leta.

Glede izključenja od avanziranja veljajo disciplinarne določbe kakor za služabnike.

Prehod na nove plačilne stopnje

s sedanjih se vrši po sledeči lestvici:

plača	stanarina	skupaj	plača	stanarina	skupaj
960	360	1320	1100*	460	1560
1080	460	1540	1300	560	1860
1200	560	1760	1400	660	2060
1440	660	2100	1600†	660	2260
1680	660	2340	1800	760	2560
1920	760	2680	2200	760	2960
2160	760	2920	2400	860	3260
2400	860	3260	2600	860	3460
2640	860	3500	2800	1000	3800

* Ostanjejo poduradniki.

† Dokler so na stopnji s 1600 K, dobe letnih 60 K doklade, katere se ne vstjeje v pokojnino. Za postajne odpravnike je doklada 120 K.

Pomožni pisarji, ki so bili pred 1. oktobrom 1907 sprejeti z obljubo, da pridejo kot pisarniški odpravniki v službo družbe, bodo še pod sedanjimi pogoji nastavljeni in sicer v centrali s 1200 K, drugod s 1100 K na leto. Na stopnji 1100 K je čakalna doba 3 leta.

Dalje prih.

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnistvu »Rdečega Prapora« v Ljubljani, v založbi časopisa »Naprej« v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotrdnicah.

Kdor še nima prve knjige romana 21 2—1

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman »POD SPOVEDNIM PEČATOM« je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Etbin Kristan.

Častna izjava.

Podpisani prekleujem vse razžalje besede, s katerimi sem v soboto, 12. oktobra 1907, v gostilni gospe Ivanke Lipanc na Pragerskem obdolžil sodruga Kopača in Piščinca, da sta goljufa in sleparja. Ker ne vem nič slabega o zgoraj omenjenih, obžalujem one izraze in prosim tem potom, da mi oprostita ter se zahvaljujem, da sta odstopila od tožbe. To izjavo se obvežem objaviti v »Rdečem Praporu« in »Eisenbahnerju«.

PRAGERSKO, 23. oktobra 1907.

Rudolf Windisch
skladiščni delavec.

Govorniki in pevci celega sveta

so poskusili in pričajo, da so Fayeve prave Sodener mineralne pastile za vsakega, ki mora dosti govoriti ali peti, kakor: parlamentar, duhovnik, učitelj, igralec in pevec, neobhodno potrebne. Fayeve Sodener mineralne pastile zabranijo pri redni uporabi hr pavost, preženejo vsako nerazpoloženje, izhajajoče iz kateregakoli vzroka. Kdor se še ni prepračil, naj v svojo korist poskusi Fayeve prave Sodener mineralne pastile. Fayeve prave, Sodener mineralne pastile se kupijo v vsaki lekarni, drogeriji in v trgovinah z rudninskimi vodami. Skatljica velja K 1'25. Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

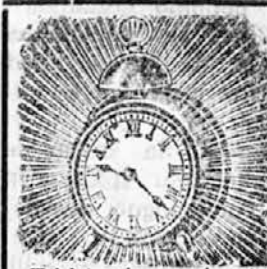
W. Th. Guntzert, Dunaj XII, Belghoferstrasse 6.

Železolivci, formerji za srednje modelsko in šablonsko delo

dobe trajno in lepo delo ob dobrem zaslužku v akordu v Gorenji Avstriji.

Ponudbe z napovedjo starosti in stanu pod šifro: »Livrarna v Gorenji Avstriji«

F. 3333" Haasenstein & Vogler, A.—G., Wien II, Neuer Markt 3.

Budilka s svetečo

12—3 številščino.

Z enim zvoncem navadna K 2'40
Z dvema zvoncema „3—
S svetečo številščino „3 20
Znamka J. Prima „4—
Budilka za železničarje „5—
Budilka z bronastimi zvončki in bitjem „6—
Budilka z godbo „10—

Tri leta pismono jamstvo. Ako ne ugaja, se denar vrne. Posilja proti **Maks Böhnell** Dunaj IV. Margarethenstr. 27. Zahtevajte moj cenovnik s 5000 podobami zastoj in poštne prosto.

POZOR! POZOR! Za K 2'50

dobi vsak krasno remontoir pežno uro, »Gloria«-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer veržico, samo za K 2'50 3 komadi z veržicami K 7— Razposilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24—21

S. Urbach, Krakov št. 69.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierrryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52—38

Thierrryev centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3'60. Razposilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogasški Slatini

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franki.

KAVARNA

'Unione' preje, Tedesco' v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Ne kupite nobene ure

dokler niste videli mojega velikega cenovnika.

Dobite: Nikelnasto Roskopf uro K 3— 14 kar. zlate prstane K 4—
Srebrna Roskopf uro „6— Stenske ure „7—
Z dvojnim piščem „8— Z bitjem na bron. zvoncu „10—
S trojnim srebrnim „10— Z godbo „12—
Ploške jeklene ure „7— Ure s kukavico „5—
Roskopf za železničarje „7— Kuhinjske ure, predo 8 dni „6—
Prave Omega „17— Budilke, 1 zvoncu „2'40
Srebr. oklepe veržice „2— Z dvema zvoncema „3—
14 kar. zlate ure „19— S svetečo številščino „3'20
„ „ veržice „20— Budilka z bitjem na bronasti zvoncu „6—
3 leta pismono jamstvo, za blago, ki ne ugaja se denar vrne.

12—3 Posilja proti povzetju

Zaloga ur in zlatnine

Maks Böhnell, Dunaj IV. Margaretenstrasse 27.

sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec.

Zahtevajte zastoj in poštne prosto veliki cenovnik s podobami.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

46 v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborna pivo v sodeih in steklenicah.

Številka telefona 210.